MONITOR

Na Rok Pańſki 1782.

Num: XXVIII.

Dnia 6 Kwietnia.

Dolor non aluis ſit, quam Cogitare, id mali, quod per alium perferre videmus, nobis quoq; poſſe accidere.
Ariſtoteles.

PO ſtworzeniu całego świata, i zaſzczepieniu tak rozkoſznego Raiu, Bòg przydał Człowieka,

aby go ſtrzegł. Co wſzyſtko od tego naypierwſzego rozporządzenia ucząc ſię ludzie, czynić zwykli, zaſadzi goſpodarz winnicę, aż zaraz rowem okopuie, albo płotem ogradza, żeby bydło latorośli młodych nie pſuło, gdy doraſtaią iagody, przyſtawia ſtroża, żeby od przechodzących nie były oberwane. Wybuduie kto na morzu okręt koſztowny wyſypawſzy kilkadzieſiąt tyſięcy nań talerow, czy będzieſz tak nieroſtropny żeby w przod rozumnego nie ſzukał ſternika, komuby go powierzył, niżeli z towarami na morze naładowany puści?

Ktoż będzie tak nie przezorny, żeby nie zrozumiał, do iakiego końca to ſię podobieńſtwo ściąga? O to że kto ma nayukochańſze potomſtwo w domu, powinien koniecznie

cznie o takich ſtarać ſię nauczycielow, od ktorych dobrze i rozumnie ćwiczone i prowadzone do dobrego bydź może.

Delikatne w ogrodzie ziołko ieżeli z wioſny poki przymrozki panuią nie będzie zaſłonione, mroz ie zwarzy, tak i w młodym wieku dziecie, ieżeli nie bedzie miało obrony w złych okazyach, będzie światem iak mrozem zarażone i zwarzone. Jeżeli ieſt rozumny Oyciec, czy będzieſz tak zapamiętały, żeby więcey kochał winnicę, ogrod, trzodę, okręt, dom, i co świat ma naydrożſzego, a niżeli włаſne dziecię? dobry Oyciec powinien kochać dzieci, iak ſwoię rzecz właſną, reſztę, iak dobra fortuny. Jeżeli tak należy a nie inaczey, czemuż tedy bardziey niżeli do winnice o ſtròża, niżeli o ſternika

nika do Okrętu, niżeli o pasterza do trzody, o dobrego i rozumnego nauczyciela do dzieci starać się nie ma.

Com mowił do was Oycowie, powtarzam, ieżelibyście pracowali rok ieden, aby dzieci zostawić bogate, to gdyby i 50. lat potem się wam zalewać należy, żeby zostawić Cnotliwe, dobrze wychowane i ćwiczone.

Na mało się zda w ten młyn składać wiele zboża, ktory iest zepsuty i pusty, daremnie zbierać, i składać dla takiego sukcessora skarby, ieżeli do szafowania niemi nie będzie miał rozumu i Cnoty.

Nie za małą rzecz mieć to potrzeba, starać się o Nauczyciela Cnotliwego i rozumnego, chwalebny to Oyciec, gdy go szuka, i

szczę-

ſzczęśliwy Syn gdy znayduie. Uczy Seneka, że wiernemu przyiacielowi wſzyſtkiego powierzyć należy, tenże przeſtrzega, że pierwſza rzecz ieſt wiedzieć kto ieſt prawdziwym przyiacielem. To rozumiey, że nie dość wynaleść nauczyciela, Rządce dla dzieci ile godnieyſzych w urodzeniu, w godności, w fortunie, ale i wyprobować, iak naywiękſzego przyiaciela, czy mu tak wielkiego ſkarbu bez zdrady, bez zawodu, i bez ſzkody powierzyć możeſz. Z rozumu obrany był ten Człowiek, ktory nie widząc konia, nie wyprobowawſzy, czy nie ma iakiego narowu, w przod go zapłacił, i zdrowia ſwego mu powierzył. Wiele prawda należy powinności do tych, ktorzy Pańſkie biorą, iak w kuratelę dzieci, ale przynaymniey te dzieſięc oſobliwſzych namie-

mienić nie zamieszkam, aby i dla nich był honor, gdy Cnotliwy uda się uczeń, i dla ucznia szczęście, gdy dobrego mieć będzie nauczyciela.

Z grzecznych dyscypułow grona,
Piękna dla Mistrza korona.

1. Należy aby dozorca Pańskiego Syna nie był, ani nazbyt stary, ani zbyt młody. W wieku młodym nie będzie miał powagi, żeby się go dziecie bało, w starym mocy żeby go utrzymywał i ukracał.

2. Naywięcey należy, aby dozorca lub mistrz, nie tylko w umiejętności nauk szkolnych, ale też i powierzchownych manierach był wydoskonalony inaczey nie bę-

będzie obyczayny uczeń, ieżeli ſam miſtrz proſtak.

3. Należy dozorcy bydź kochaiącym prawdę i rzetelność, nie tylko czego uczy, ale co czyni i mowi. Plugawa to rzecz ięzyk oſzpecony kłamſtwem, ſtanowić nauczycielem prawdy.

4. Potrzebna aby Nauczyciele naturalnie byli z pomiarkowaniem ſzczodrzy, nie ſkąpi, częſto ſię trafia, że Nauczyciele, tą ſzpetną chorobą zarażaią dzieci, a potym łakomcami, ſknerami i zdziercami wyraſtaią.

5. Należy aby dozorcy dzieci Pańſkich, byli w mowieniu pomiarkowani, w odpowiedzi rozumni, ażeby ſię młodź nauczyła więcey ſłuchać, niżeli gadać,

wiel.

wielka to ozdoba dla Panicza słuchać cierpliwie, a odpowiedzieć rozumnie.

6. Potrzeba koniecznie, ażeby nauczyciele wielkich Paniąt byli poważni, mądrzy, stateczni, lekkość Panięcia, uważaiacy, wielkie to powietrze na to Królestwo, gdzie młodź lekka i swawolna, a mistrzowie nie biegli w swey sztuce, i niestateczni w umyśle.

7. Potrzeba i tego, aby dozorcy nie tylko w politycznych materyach, ale też i w piśmie Bożym byli umieiętni, i ksiąg pilni, bo czego ucznia słowem uczy, aby to i pismami potwierdzał, przez co i pamiętnieysi będą, i do podobnych heroicznych spraw, nabiorą chęci.

Kontynuacya w nastęPuiącym Monitorze.